

WWW.CLIMATEBG.ORG

До:

Министъра на околната среда и водите
Г-жа **Ивелина Василева**

София, 03.06.2016 г.
Изх.№ 02005

Копие до:

1. Директор на дирекция "Централно координационно звено" в Министерски съвет
Г-жа **Малина Крумова**
2. Министъра на земеделието и храните
Г-жа **Десислава Танева**
3. Министъра на регионалното развитие и благоустройството
Г-жа **Лиляна Павлова**
4. Министъра на енергетиката
Г-жа **Теменужка Петкова**
5. Министъра на вътрешните работи
Г-жа **Румяна Бъчварова**
6. Министъра на здравеопазването
Г-н **Петър Москов**
7. Заместник-министър на околната среда и водите
Г-жа **Атанаска Николова**
8. Изпълнителна агенция по горите
Г-н **Тони Кръстев**
9. Директор дирекция "Политика по изменение на климата" в МОСВ
Г-жа **Боряна Каменова**
10. Национално сдружение на общините в република България
Г-жа **Гинка Чавдарова**
11. Асоциация на еколозите от общините в България
Г-жа **Ася Добруджалиева**
12. Световна банка, постоянен представител за България
Г-н **Антъни Томпсън**

WWW.CLIMATEBG.ORG

Изследване-анализ на Коалиция за климата – България относно разработването на Национална стратегия на България за адаптиране към промените в климата

Уважаема г-жа Василева,
Уважаеми Дами и Господа,

В Коалиция за климата – България (ККБ) споделяме консенсуса в научните среди за климатичните промени в съвременната епоха като едно от най-големите предизвикателства за човешката цивилизация.

Отчитайки фактите за проблеми и рискове, свързани с ефектите от промени на климата на територията на Република България през последните 10-20 години, подкрепяме както включването ни като страна по **Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКОНИК)**, така и действията за смекчаване на тези промени, предприети от България като страна-членка на Европейския съюз (ЕС).

ККБ има принципна проактивна позиция относно националната политика за климата, като работим за предприемането на навременни практически действия в Република България с цел максимално ограничаване на отрицателните ефекти от промените в климата.

При създаването на план за действие, съответно изготвяне на Национална стратегия за адаптация към изменението на климата, трябва да се вземе предвид, че покачването на температурата в Европа и увеличения брой на екстремните природни явления могат да предизвикат далеч по-големи щети за хората, икономиката и околната среда от първоначално предвидените.

Тъй като действията от страна на държавите членки на ЕС са от решаващо значение, то при наличната публично достъпна информация, напредъкът в прилагането на адаптивни мерки от страна на Република България е недостатъчен.

В тази връзка е и нашето становище, обосновка за което е приложена с анализ към настоящия документ в Приложение 1.*¹

През последните години международните и европейските актове, регламентиращи политиките за реагиране на промени в климата, разглеждат

¹ * Пълнен текст на анализа - в Приложение 1

WWW.CLIMATEBG.ORG

действията за адаптиране към вече случващите се промени като не по-малко важни от действията за смекчаване на отрицателни ефекти от тези промени чрез намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ).

Например:

- В решенията на 20-тата годишна среща на върха по РКОНИК COP-20 през декември 2014г., проведена в Лима, Перу, се включва „издигане на адаптацията към промените в климата до нивото на процеса за намаляване и ограничаване на емисиите на парникови газове, а Националните планове за адаптация да се разглеждат като важен начин за постигане на устойчивост в развитието“;
- Световната метеорологична организация публикува документ-обобщение за статуса на глобалния климат през 2015г.², според който „тенденцията на затопляне и увеличаване броя на бедствията се очаква да продължи няколко десетилетия. Това подчертава необходимостта да се инвестира в адаптация, както и [в действия] за смекчаване на последиците [за хората от тези промени]“.
- Парижкото споразумение, постигнато на COP-21 в края на 2015г., акцентира върху действия за адаптиране към промени на климата в развиващите се страни. Смятаме, че за България също е много важно да предприема адекватни действия за адаптиране към климатичните промени във възможно най-кратки срокове, с оглед и на възможностите за финансовото осигуряване на този процес чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ).
- Бялата книга за адаптация³, както и стратегията⁴ на ЕС за адаптация към изменението на климата от април 2013г. задава рамка и механизми за поставяне готовността на ЕС за настоящи и бъдещи климатични въздействия на ново ниво⁵. Акцентира се върху предприемането на активни действия от страните-членки за приемане на широкообхватни стратегии за адаптация; повишаване на прилагането на мерки за адаптация в ключови и в уязвими сектори за европейската икономика като селското и горското стопанство, енергетиката, риболова и изграждането на съобразена с климатични промени инфраструктура; взимане на информирани

² http://library.wmo.int/pmb_ged/wmo_1167_en.pdf

³ <http://www.eea.europa.eu/policy-documents/white-paper-adapting-to-climate>

⁴ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/documentation_en.htm

⁵ http://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2013041601_en.htm

WWW.CLIMATEBG.ORG

решения по отношение на адаптацията към климатичните промени чрез повишаване на достъпа до информация и добри практики и пр.

На национално ниво, при спазване на всички подписани и приети международни актове, България прие изричен нормативен акт – [Закон за ограничаване изменението на климата \(ЗОИК\)](#), на чиято основа да се изграждат съответни наредби с механизми, планове и стратегии относно политиката на ограничаване на отрицателните последици от изменението на климата.

В документа за целите/приоритетите на дейността си **Министерството на околната среда и водите /МОСВ/** включи работата по разработване на Национална стратегия за адаптация към промените в климата още през 2014г. И в документа за целите на МОСВ за 2016г. се предвижда работа относно *Адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения*, като Стратегията и планът за действие трябва да бъдат готови до края на 2017г.⁶, **но предприетите към настоящия момент действия не отговарят на реалните нужди на страната както в краткосрочен, така и в дългосрочен план.**

Смятаме, че ресорните органи, съгласно нормативната база, и Правителството като цяло, следва да си поставят по-амбициозни цели по реализацията на мерки за адаптация, с оглед и на факта, че Република България е една от трите страни-членки на ЕС, които все още са без такава Стратегия⁷.

Затова се обръщаме към отговорните институции с апел максимално да се ускори работата по изготвяне на **Национална стратегия за адаптация към промените в климата (НСАПК)** като базов документ, засягащ в една или друга степен всички сектори на икономиката и осигуряващ устойчиво развитие на страната в условията на променящ се климат. Освен увеличаващите се рискове от „неизбежното негативно въздействие от измененията на климата“⁸, основание за това ни дават следните факти и обстоятелства:

Според МОСВ, "Наличието на Стратегия за адаптация е предварително условие от усвояването на средствата от еврофондовете през новия програмен период. 20% от средствата по всички (оперативни) програми във всички сектори трябва да бъдат заделени за дейности, свързани с адаптацията към изменението на климата"⁹, и "В Стратегията трябва да бъдат заложени мерки за намаляване на уязвимостта на страната ни от климатичните промени и за подобряване на капацитета за адаптиране на

⁶ http://www.moew.government.bg/files/file/POS/Priorities/priorities_2016/Celi_za_2016_web.pdf

⁷ <http://climate-adapt.eea.europa.eu/adaptation-strategies>

⁸ <http://www.moew.government.bg/?show=news&nid=3662>

⁹ <http://www.moew.government.bg/?show=news&nid=3385>

WWW.CLIMATEBG.ORG

*природните, социалните и икономическите системи към неизбежното негативно въздействие от измененията на климата."*¹⁰.

Условието за наличие на Стратегия за адаптация не е изрично записано в Приложение 5 към договора за партньорство на Република България с ЕС за периода 2014-2020г., но наличието на такава Стратегия е от показателите, по които ЕК прави оценките за изпълнението и на **Споразумението за партньорство (СП)** като цяло, и на отделните **оперативни програми (ОП)**.

От съществено значение за постигането на реални резултати в областта на адаптацията към глобалните климатични изменения е наличието на обективни критерии и показатели за оценка на ситуацията и ефикасността на тази дейност. Това от своя страна ще даде възможност да се разкрият проблемите на дейността по адаптация, съответно проблемните сектори и региони, на които да се обръща особено внимание, както и да се създадат работещи мерки за адаптацията.

Ако България има Стратегия за адаптация към изменението на климата в края на 2017г., половината програмен период ще е минал, реализираните до този момент проекти с финансиране по ЕСИФ няма да спомагат за реализирането на заложеното в НСАПК, или още по-лошо – в следствие, след официалното приемане на Стратегията, някои от тях може да се окажат в противоречие със заложените мерки и приоритети. Тези две много важни обстоятелства ще се отразят на средносрочната оценка на ЕК по изпълнението на СП, и съответно, на възстановяването на средства, изразходвани по ОП.

Изготвянето на стратегия за адаптация ще осигури условия за устойчиво развитие на България при променящ се климат. Още през 2013 г. от ЕК бе изказан алармирация факт¹¹, че „Европа се затопля по-бързо от много други части на света, със средногодишно увеличение на температурата за последното десетилетие от 1,3 градуса от преиндустриалната ера, в сравнение със средногодишно увеличение от 0,8 градуса на глобално ниво за същия период“.

Виждането на ККБ е, че за справяне с проблемите, свързани с промени на климата в България, е необходимо прилагането на цялостен подход, което е невъзможно без Национална стратегия за адаптиране към промените в климата. Опитът на страни от ЕС, които имат такива стратегии и които са близки – като природни (*географски и климатични*) и икономически условия, трябва да се вземе предвид.

¹⁰ <http://www.moew.government.bg/?show=news&nid=3662>

¹¹ http://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2013041601_en.htm

WWW.CLIMATEBG.ORG

За процеса на разработване на НСАПК може да е полезна и синергията с провеждани в момента действия от подобно естество, като например започналите срещи-консултации за представяне на програмата от мерки на Плановите за управление на речните басейни (ПУРБ): „МОСВ предприе тази инициатива активно да търси консултации с компетентните ведомства, с икономическите субекти и с неправителствените организации. Само така ще се гарантират работещи стратегически документи, които да обслужват както сектор земеделие, така и нашата основна цел - опазването на околната среда и общественото здраве. След Министерството на земеделието и храните, срещите ще продължат през целия месец април и май в Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на икономиката, Министерство на енергетиката и Министерството на здравеопазването“¹².

Резюмирайки горното, в подкрепа на позицията ни за необходимостта от спешни практически действия за формулиране и осъществяване на национална политика и конкретни мерки за адаптиране към промените в климата в краткосрочен и в дългосрочен план, препоръчваме следното:

1. МОСВ да инициира комуникация с всички заинтересовани страни за актуализиране състава на **междуведомствената работна група (МРГ)**, функционирала в периода 2010-2012 г. за разработване на НСАПК. Уместно е при това да се вземе предвид състава на МРГ, работила през 2015г. за междинния отчет на **Национален план за действие по изменение на климата (НПДИК)** – тъй като експертите от министерствата, работили по НПДИК, ще са подготвени в голяма степен за работа по Стратегията, както е разписано в разпоредбата на чл. 8 от ЗОИК;
2. Да се свика заседание на обновената МРГ, на което да се направи преглед и анализ на наличните документи и материали, които могат да се използват за разработване на НСАПК – включително обобщение за опита на страни в ЕС с вече действащи стратегии за адаптация, и се разработи „пътна карта“ за ускорено осъществяване на този процес – в рамките на година, считано от момента, т.е. най-късно до пролетта на 2017г.;
3. Да се насрочи до средата на месец юли 2016 г. и се проведе заседание на Националния експертен съвет по изменение на климата¹³ по въпроса за разработването на Национална стратегия за адаптация към изменението на

¹² <http://www.moew.government.bg/?show=news&nid=4211>

¹³ <http://www.moew.government.bg/?show=html&hid=183>

* Пълен текст на анализа - в Приложение 1

WWW.CLIMATEBG.ORG

климата, на което МРГ да докладва текущото състояние и представи за обсъждане „пътната карта“ за изработването на Стратегията.

Настоящата позиция се основава на резултатите от анализ-изследване на състоянието към момента относно разработването на Национална стратегия за адаптиране към промените в климата*, изготвен в рамките на проект "Повишаване ефективността на Коалиция за климата – България (ККБ), чрез увеличаване на капацитета и създаване на нови партньорства с бизнеса. Влияние и въздействие на местните и национални политики", финансиран от Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014г. и изпълняван от WWF-България.

В Коалиция за климата сме убедени, че съвместните усилия на всички заинтересовани страни трябва да са насочени към формулиране и осъществяване на конкретни мерки за справяне с ефектите от промени в климата на местно и национално ниво, допринасяйки за справянето с тях в регионален, европейски и международен мащаб.

За контакти и допълнителна информация:

Георги Стефанов, Мениджър „Климатични промени и Зелена икономика“

WWF-България, GSM: + 359 889 517 976, ел.поща: gstefanov@wwfdcp.bg;

Антоанета Йотова, експерт на свободна практика и индивидуален член на Коалиция за климата, GSM +359 889 586 994, ел.поща: toniyotova@gmail.com;

Борислав Сандов, експерт на свободна практика и индивидуален член на Коалиция за климата, GSM + 359 887 096 757, borislav.sandov@gmail.com;

Наталия Димитрова, Председател УС фондация Блулинк, GSM +359 888 366 803, ел.поща: natalia@bluelink.net;

Адвокат Силвия Семчева, адвокат към САК, на свободна практика, GSM: + 359 878 258 282, ел.поща: silvia.semcheva@abv.bg

С уважение,

Веселина Кавръкова

Програмен ръководител на WWF-България

WWW.CLIMATEBG.ORG

ПРИЛОЖЕНИЕ 1:

АНАЛИЗ

I. Необходимост от Национална стратегия на България за адаптиране към промените в климата

Климатичните промени в съвременната епоха са едно от най-големите предизвикателства за човешката цивилизация през последните десетилетия. Тези промени се проявяват по много и разнообразни начини в различните части на планетата, затова политиките за реагиране на промени в климата на дадена страна трябва да включват разнообразни действия, отчитайки адекватно местните особености в контекста на глобалните процеси.

Политиките за реагиране на промени в климата се осъществяват чрез мерки за смекчаване на ефектите от изменение на климата и мерки за адаптиране към вече случващи се промени. Първият вид мерки в голяма степен се определят от международните, за България – и от ангажиментите като страна-членка на **Европейския съюз (ЕС)**, докато мерките за адаптиране към климатични промени следва да се формират най-вече на национално ниво, като се отчитат максимално специфичните национални условия и необходимите действия в даден момент, а в близко бъдеще се очакват такива да се разработят и на ниво региони и/или области.

От подписването на РКОНИК в Рио де Жанейро през 1992 г. досега, във фокуса на международната и европейска политики за реагиране на промени в климата са действията за намаляване на емисиите на парникови газове, целящи смекчаване на отрицателните ефекти от тези промени, докато действията за адаптиране към вече случващите се промени остават на втори план. Приетото на 21-вата годишна среща на върха по РКОНИК (*COP21, 30 ноември – 12 декември 2015г., Париж*) ново международно споразумение за действия след 2020г. очертава също така и рамка за действията на ЕС за смекчаване на ефектите от климатични промени, които трябва да намерят съответно отражение в националната политика на всяка страна-членка.

Основен документ на ЕС за политиките за реагиране на промени в климата в периода до 2020 г. е законодателният пакет „Климат-Енергетика”, осигуряващ изпълнение на стратегията „Европа 2020”, а след този период се очертава предстоящата работа по целите за 2030г на ЕС в същата област, измененията и актуализацията на директивите от пакет „Климат-Енергетика”, които несменно

WWW.CLIMATEBG.ORG

вече ще отразят и споразумението от COP-21. Тези процеси са текущи към този момент през ЕК, както предстоят следващите 2 години да бъдат финализирани след дискусия със заинтересованите участници и страни и след това промените транспортирани в законодателството на страните членки, поетапно в периода 2017-2019г.

В периода 2014-2020г се предвижда не по-малко от 20% от финансирането със средства от ЕС да бъде за дейности, свързани с изменението на климата, включително – финансиране на мерки за адаптация към климатичните промени. Законодателният пакет „Климат-Енергетика“ определя общи европейски и задължителни национални цели на политиката за реагиране на промени в климата, като общите европейски цели до 2020 г. са:

- намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 20% спрямо нивата от 1990 г.;
- намаляване на потреблението на енергия с 20% от планираните за 2020 г. нива - чрез подобряване на енергийната ефективност;
- увеличаване на използването на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ - водна, ветрова и слънчева енергия, биомаса и др.) до 20% от крайното общо потребление на енергия.

Национални задължителни цели на България до 2020 г. са достигане на 16% дял на ВЕИ от крайното общо потребление на енергия и увеличаване с 25% на енергийната ефективност. По отношение на националната цел за постигане на европейската цел за намаляване на емисиите на ПГ, България е в специфична ситуация: за разлика от повечето страни-членки на ЕС, не само че не се налага намаляване на общото за България количество емисии на ПГ, но до 2020 г. е възможно увеличение на тези емисии спрямо нивото им през 2005 г., а от продажбата на излишъка от квоти за такива емисии страната има финансови постъпления¹⁴. Това положение, обаче, е възможно да се промени предвид на заложените в Парижкото споразумение амбициозни цели за намаляване на емисиите ПГ, така че след 2020 г. България да не разполага с излишък от квоти на емисии ПГ, които да продава. Затова осигуряването на икономически растеж на страната в дългосрочен план без да се увеличават значително емисиите ПГ (*развитие на ниско-въглеродна икономика*) налага в най-скоро време да се започнат реални действия за преориентиране на националната политика за реагиране на промени в климата.

¹⁴ <http://www.moew.government.bg/?show=news&nid=3907>

WWW.CLIMATEBG.ORG

С ратификацията на РКОНИК през 1995 г. България поема и изпълнява ангажименти като страна по международните, а по-късно - и европейските, споразумения и актове в областта на политиките за реагиране на промени в климата, въвеждайки в националното право първоначално съответни промени в Закона за опазване на околната среда, а от февруари 2014 г. със ЗОИК, както и допълващите ги подзаконовни нормативни актове.

Като член на ЕС от 2007 г., Република България може да прилага допълнителни регулаторни инструменти за осъществяване на политиките за реагиране на промени в климата, каквито са Споразумението за партньорство и оперативните програми за даден програмен период: тези документи задължително прилагат европейските законодателство и изисквания във всички области/сектори, а след нотификация от **Европейската Комисия (ЕК)** те се превръщат в законодателна база за осъществяването на дейности за постигане на европейски и национални цели на съответните политики.

В СП на всички страни от ЕС средствата за "Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска" са отделени от останалите дейности, свързани с изменението на климата, в Тематична цел 5 (на стр. 108 в СП на България¹⁵).

За ЕС като цяло, в периода 2014 – 2020 година общият обем на предвидените за финансиране на мероприятия по адаптация средства е в размер на 24 милиарда евро. Това създава много добри възможности на страните-членки на ЕС за постигане на съществени резултати в областта на адаптирането към климатичните промени.

Други важни документи на ЕС, свързани с дейността в сферата на адаптацията към климатичните промени, са приетата през 2007 година „[Директива относно оценката и управлението на риска от наводнения](#)” (Directive 2007/60/EC of October 2007 on assessment and management of flood risks) и „Стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата” от 2013 година ([The EU Strategy on adaptation to climate change](#)). Към тези документи следва да се добави и Декларацията от Хиого¹⁶ и Рамковата програма за действие на ООН за периода 2005-2015 г. "Развитие на способността на държавите и общностите да се възстановяват след бедствия", която вмениява редица задължения за страните-

¹⁵ <http://www.eufunds.bg/programen-period-2014-2020/sporazumenie-za-partnyoorstvo/ofitzialna-versiya-odobrena-ot-ek-na-07-08-2014>

¹⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52009DC0084>

WWW.CLIMATEBG.ORG

членки на ООН, имащи отношение към дейности за адаптация към климатичните промени.

В светлината на горното, налице е необходимостта възможно най-бързо да се формулират приоритети и конкретни мерки и за смекчаване на отрицателни ефекти от, и за адаптиране към вече случващите се на територията на страната промени в климата, като се прилага балансиран и адекватен на нуждите на страната подход.

При това следва да се отчитат следните характерни особености на политиките за климата:

- те са „хоризонтални“ политики – в една или друга степен имат отношение към всички сектори на икономиката и сфери на обществения живот;
- дейностите за осъществяване на такива политики изискват участие и принос от държавни институции и органи, както и от бизнеса, гражданските организации и отделните граждани.

Прилагането на цялостен подход за справяне с проблемите, свързани с промени на климата на територията на Република България, **е невъзможно без Национална стратегия за адаптиране към промените в климата**, която - като един от основните приоритети на националната политика по климата, да дава рамката за действия и за предприемане на конкретни мерки във всички сектори на икономиката. Настоящият анализ-изследване на състоянието към момента относно разработването на такава Стратегия е иницириран от Коалицията за климата и е изготвен да послужи като основа за становище на Коалицията, което да фокусира вниманието и да бъде в помощ на ресорното по този въпрос Министерство на околната среда и водите и на други държавни институции с цел своевременна реакция.

II. Преглед на свършеното до момента

Първа стъпка за разработване на Национална стратегия на България за адаптиране към промените в климата бе направена в периода 2009-2010 г., когато МОСВ започна процес за разработване на такава Стратегия, създавайки междуведомствена работна група (МРГ) за целта. МРГ провежда няколко заседания в периода 2010-2012 г., но към настоящия момент на сайта на МОСВ вече не могат да се намерят материалите за резултати от свършената работа. Следваща стъпка в този процес бе стимулирана от приемането през април 2013 г. на Стратегията на ЕС за адаптация към изменението на климата, която задава рамка и

WWW.CLIMATEBG.ORG

механизми за поставяне готовността на ЕС за реагиране на настоящи и бъдещи климатични въздействия на ново ниво¹⁷. В края на 2013 г. и в началото на 2014 г. по проект на тогавашната Генерална дирекция „Действия по климата“ към Европейската комисия за подпомагане на процеса на планиране на адаптацията към изменение на климата, в редица държави-членки на ЕС – в т.ч. България, **бе проведено проучване и разработен рамков документ „Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатични промени“**¹⁸, като „**първи етап от разработването на Национална стратегия за адаптация към промените в климата.**

Друга стъпка в процеса за разработване на НСАПК бе изготвянето в средата на 2014 г. от екип на Световната банка на доклад за приноса на застрахователния сектор към предотвратяването на рисковете, свързани с изменението на климата¹⁹. В този доклад са разгледани действия в България по управление на риска от бедствия и се подчертава ролята, която финансовото управление на риска от бедствия, включително застраховането, може да има за адаптацията към изменението на климата – глава 6 „*Възможности за подобряване на капацитета за адаптация на застрахователния сектор в България*“.

След тези начални стъпки, вече две години, няма общодостъпна информация за конкретни действия в процеса за разработването на НСАПК, както следва от ЗОИК, Раздел II „Стратегии и планове“, чл. 9. Все пак трябва да се отбележат следните факти, имащи връзка с този процес:

- в документа за целите на МОСВ за 2015 г. е предвидено „*разработването на Националната стратегия за адаптация към изменението на климата, която съвместно с всички компетентни ведомства трябва да бъде готова до края на 2017 г.*“. В отчета за изпълнението на целите²⁰ (т. 11, стр. 19 най-долу), текстът за тази цел е много кратък и всъщност е резюме на текста за изпълнението на аналогичната цел за 2014 г.²¹ (стр. 35). В документа за настоящата 2016 г. има цел 10 „*Адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения*“, като очакваният резултат от нея е „*Формулиране на конкретни мерки за адаптация в секторите на българската икономика.*“²²;

¹⁷ http://ec.europa.eu/clima/news/articles/news_2013041601_en.htm

¹⁸ <http://www.moew.government.bg/?show=html&hid=174>

¹⁹ http://www.moew.government.bg/files/file/Climate/Insurance_Against_Climate_Change_-_BG.pdf

²⁰ http://www.moew.government.bg/files/file/POS/Priorities/Priorities_2015/MOSV_Doklad_2015.pdf

²¹ <http://www.moew.government.bg/?show=264>

²² http://www.moew.government.bg/files/file/POS/Priorities/priorities_2016/Celi_za_2016_web.pdf

WWW.CLIMATEBG.ORG

▪ една от целите на МОСВ за 2015 г. бе изготвяне в периода януари-май 2015 г. на първи текущ отчет на изпълнението на мерките, залегнали в Третия Национален план за действие по изменение на климата (НПДИК) за периода 2013 – 2020 г. Отчет - изцяло в табличен вид²³, бе публикуван в края на м. ноември 2015 г., но липсата на аналитична част за обобщаване на огромна по обем и разнородна по вид информация, е причина за неяснота относно начините и мерките за изпълнение на заложеното в плана. Вероятно затова в цел 12 на МОСВ за 2016 г. (стр. 16 на документа) е заложено „Изготвяне на окончателен Отчет за изпълнението на Третия НПДИК и внасяне за одобрение от МС“. Предвид водещата роля на МОСВ като координатор на работата по този Отчет, а и за процеса на разработване на НСАПК, може да се търси синергия между двете дейности.

▪ за процеса на разработване на НСАПК може да е полезна и синергия с провеждани в момента действия от подобно естество - например срещите-консултации за представяне на програмата от мерки на Плановете за управление на речните басейни (ПУРБ): *„МОСВ предприе тази инициатива активно да търси консултации с компетентните ведомства, с икономическите субекти и с неправителствените организации. Само така ще се гарантират работещи стратегически документи, които да обслужват както сектор земеделие, така и нашата основна цел - опазването на околната среда и общественото здраве. След Министерството на земеделието и храните, срещите ще продължат през целия месец април и май в Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на икономиката, Министерство на енергетиката и Министерството на здравеопазването.“*²⁴.

III. Изводи, препоръки и добри практики

В последните международни и европейски актове, регламентиращи политиките за реагиране на промени в климата, действията за адаптиране към вече случващите се промени все по-явно се разглеждат като не по-малко важни от действията за смекчаване на отрицателни ефекти от тези промени. При прилагане на съгласувани, гъвкави и приобщаващи подходи, разходите по предприемането на планирани действия за адаптация ще бъдат по-ниски от цената, която трябва да се плати при липса на адаптация. Според различни оценки при настоящата тенденция, особено при по-неблагоприятни прогнози, изменението на климата ще доведе до

²³ <http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=353>

²⁴ <http://www.moew.government.bg/?show=news&nid=4211>

WWW.CLIMATEBG.ORG

значителни икономически разходи за ЕС, ако не се предприемат съответни мерки за адаптация по места и сектори, а също и на национално равнище.

В България, предвид и на „неизбежното негативно въздействие от измененията на климата“²⁵, са необходими спешни и краткосрочни – до 2020 г., и по-дългосрочни действия за адаптиране към промените в климата. Основа за формулиране и практическо осъществяване на такива действия дават европейски стратегически документи и документи за насоки в областта на адаптацията към промените в климата: ключовите като Стратегията на ЕС за адаптация към изменението на климата, законодателният пакет „Климат-Енергетика“ за изпълнение на стратегията „Европа 2020“ и неговото продължение до 2030 г., както и документи, прилагани при разработката на проекти, финансирани с публични средства на европейските структурни и европейски фондове за периода 2014-2020 г. Примери за такива документи са “Насоки за ръководители на проекти: как да направим уязвимите инвестиции, устойчиви на промените в климата“ (**Guidelines for Project Managers: Making vulnerable investments climate resilient**²⁶), Насоки за интегриране на промените на климата и биоразнообразието в оценките за въздействие върху околната среда (**Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Environmental Impact Assessment**²⁷), Насоки за интегриране на промените на климата и биоразнообразието в екологичните оценки (**Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment**²⁸) и др. Тези документи следва да се прилагат задължително за всеки инвестиционен проект с време на живот повече от 20 години, тъй като за такива проекти въздействията от изменението на климата все повече ще се усещат, и препоръчително - за всички останали инфраструктурни проекти, финансирани с публични средства.

При това се идентифицират два типа проекти:

- проекти, повлияни от климата - активи и инфраструктурни проекти, успехът на които може да бъде застрашен, ако промените в климата се игнорират, и

²⁵ <http://www.moew.government.bg/?show=news&nid=3662>

²⁶ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/docs/non_paper_guidelines_project_managers_en.pdf

²⁷ <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA%20Guidance.pdf>

²⁸ <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/SEA%20Guidance.pdf>

WWW.CLIMATEBG.ORG

- проекти, които служат за адаптация към климатични промени, основната цел на които е да се намали уязвимостта към промени в климата на дадена територия/район – например, план за управление на риска от наводнения в даден речен басейн.

Междувременно излизат нови решения на европейско ниво, които също следва да се вземат предвид при формулиране и практическо осъществяване на действия за адаптацията към промените в климата у нас. Такива са например “заключения за приноса на европейските структурни и инвестиционни фондове в борбата с изменението на климата и прехода към нисковъглеродна икономика” на Съвета на ЕС по общи въпроси от 18.11.2015г., [важни моменти](#)²⁹ от които са (стр. 7):

- „амбициозната политическа цел за финансиране на свързани с промени в климата действия с поне 20% от бюджета на (фондовете) за периода 2014-2020 г. е решително подкрепена“,
- „общата сума на средствата за тази цел да бъде 25% от целия бюджет на ЕС“, като „за периода 2014-2020 г. (фондовете) ще осигурят финансиране от 45 млрд. евро за подкрепа на прехода към ниско-въглеродна икономика (Тематична цел 4), и ... над 110 млрд. евро за мерки, свързани с промени в климата ... по всичките тематични цели“.

С оглед на горното, краткосрочните действия за адаптиране към вече случващите се климатични промени в България следва да се фокусират върху осигуряване реалното включване на съответни мерки в предстоящите покани по всички ОП до края на програмния период 2014г.-2020 г. За целта трябва да се формулират и прилагат във всички ОП - съобразно секторите, в които те действат, специфични критерии, свързани с мерки за адаптиране към ефектите от изменението на климата. Конкретни предложения за такива критерии бяха дадени в становището на Сдружение за изследователски практики по инициативата „Зелени закони“³⁰ в рамките на обществено обсъждане през м. август 2015 г. на проекта за документ „Насоки за интегриране на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в Европейските структурни и инвестиционни фондове - Фаза „Изпълнение на Споразумението за

²⁹ <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2015/11/17/>

³⁰ http://www.zelenizakoni.com/sites/default/files/attachments/stanovishte_integrirane_na_pik_v_op20_14-2020_18082015_zz.pdf

WWW.CLIMATEBG.ORG

партньорство и програмите в периода 2014г. - 2020г.". Обаче в приетия от Министерски Съвет (МС) в края на м. декември 2015г. документ³¹ не се задава в явен вид изпълнение на изискването за това 20% от средствата по всички ОП за периода 2014-2020г. да бъдат за финансиране на мерки, свързани с промените в климата.

Действията за адаптиране към вече случващите се климатични промени в краткосрочен план могат да се свържат и с изпълнение ангажиментите на България като страна по РКОНИК в процеса на ратификация за влизане в действие след 2020 г. на Парижкото споразумение. **В доклада на министър Василева за мотивиране на Проект на Решение на МС за одобряване на Споразумението от Париж към РКОНИК се казва, че "Новото споразумение не преразглежда статута на Република България по РКОНИК и българската страна продължава да се счита за „страна с икономика в преход".** Това обаче не означава, че няма нужда съществено да се променя политиката и действията у нас за реагиране на промените в климата, не на последно място и защото на 01.12.2015 г. в Париж зам.-министърът на земеделието и храните В. Грудев е подписал от името на правителството на Република България инициативата "4 на 1000: Почви за продоволствена сигурност и климат"³². Този акт е в тясна връзка с вече започналите действия за конкретизиране ангажиментите на ЕС, съответно на страните-членки, за изпълнение на целта за 40% намаление на емисиите ПГ до 2030 г., а България няма как да не се включва в тези действия.

Действията за реагиране на промени в климата в дългосрочен план следва да се дефинират и предприемат съгласно Национална стратегия за адаптиране към тези промени, а България е една от трите страни-членки на ЕС без такава стратегия (другите две са Унгария и Хърватска). Поради тази причина следва максимално да се ускори работата по изготвяне на НСАПК като базов документ, засягащ всички сектори на икономиката, за устойчиво развитие на страната в условията на променящ се климат.

Както за краткосрочните действия за адаптиране към вече случващите се климатични промени в България, процесът на разработване на НСАПК може да протича в синергия с работата за изпълнение ангажименти на България като страна-членка на ЕС. Например, във връзка с проведения на 4 март 2016 г. Съвет на министрите по околна среда и дискусията относно плановете на ЕК да се включат

³¹http://ope.moew.government.bg/files/useruploads/files/1_%D0%BE%D1%82_%D0%A0%D0%9C%D0%A1%29.pdf

³² <http://www.parliament.bg/pub/PK/212807654-05-22.docx+&cd=1&hl=bg&ct=clnk&gl=bg>

WWW.CLIMATEBG.ORG

секторите земеползване и горско стопанство в политиките за намаляване емисиите на ПГ, трябва всяка страна-членка на ЕС до средата на тази година да направи законодателни предложения, с които да допринесе за:

- **разработването на Стратегия на ЕС за ниско-въглеродно развитие;**
- **изграждането на Енергийния съюз с принос към постигане целите на политиките по климата, отчитайки съществуващите национални специфики.**

Опитът на страни от ЕС, които вече осъществяват стратегии за адаптация към промените в климата и които имат близки на българските природни (географски, климатични) и икономически условия, също ще е полезен при разработването на Стратегията. Като пример за добри практики в това отношение могат да се посочат:

- Румъния – с усвояването на средства от ОП на ЕС за целите на опазването и възстановяването на крайбрежните зони в община Констанца;
- Гърция – с опита за адаптиране на банковия сектор към климатичните промени, който се осъществява по проекта Climabiz (2010—2012 г.) на Банка Пиреос, финансиран по Програмата на ЕК LIFE+.

За целта е създадена база данни от мерки за намаляване на парниковите газове и свързаните с тях разходи, което улеснява банковия персонал в подкрепата за бизнеса при идентифицирането на специфични мерки, които те могат да приложат за директно подобряване на тяхната екологична и икономическа ефективност. Чрез филиалите на Банка Пиреос в други държави-членки на ЕС като България, Румъния и Кипър, тази добра практика може да бъде внедрена и да спомогне за устойчиво икономическо развитие в условията на изменящ се климат.

Следва да се има предвид също, че част от мерките за адаптация към климатичните промени по своята същност представляват и мерки за смекчаване на последствията от тези промени. **Такива мерки трябва да бъдат идентифицирани и приоритизирани при изработването на „пътна карта“ за процеса на разработване на НСАПК.**

Например, такива мерки могат да се приложат:

- в енергетиката, където децентрализацията и производството на енергия от ВЕИ могат да гарантират енергийната сигурност на местно ниво; в

WWW.CLIMATEBG.ORG

земеделието, където агроекологичните практики могат едновременно да намалят емисиите от азотни оксиди и да осигурят хранителна сигурност на местно ниво;

- устойчивото управление на ландшафтите във водосборните басейни, където залесяването и ограничаването на сечите може да способства за поглъщането на по-големи количества парникови газове и едновременно с това - да намали риска от наводнения и създаде условия за водна сигурност на местно ниво, и пр.

Някои от мерките за адаптация в същността си представляват и мерки за смекчаване на климатичните промени и те следва да се приоритизират.

Включването на всички ресорни ведомства е от голямо значение за адаптационните мерки. Ресорните отдели на **Министерството на вътрешните работи** координират и ръководят спасителните и неотложните аварийно-възстановителни дейности, както имат и други отговорности, според Закона за защита при бедствия. Същите така МВР има отговорности и за големите обекти, част от националната сигурност – големи енергийни обекти и др. От своя страна **Министерството на здравеопазването** следва да участва в кризисните щабове, както и да провежда образователна кампания за рисковете за общественото здраве, въвежда превантивни мерки и да реагира ефективно при появата на мигриращи животински видове, които са преносители на малария и др. заразни болести.

При големи по мащаб бедствия, като горски пожари, големи наводнения и др., **Министерството на отбраната** също участва.

Общините е препоръчително да приемат местни планове за адаптация, отразяващи спецификата на районите и акцентиращи върху превенцията и подготвеността на общинските власти, местни кризисни щабове и доброволчески групи. **Фондовете на Европейския съюз следва да бъдат ползвани и за този тип стратегическо планиране и превенция на местно ниво.**

Резюмирайки горното, ККБ изразява своята позиция за необходимостта от предприемане на спешни и адекватно политически решения, с преки практически действия за формулиране на национална политика, насочена към осъществяване на конкретни мерки за адаптиране към промените в климата в краткосрочен – до 2020 г., и в по-дългосрочен план 2030-2040г.

WWW.CLIMATEBG.ORG

Допълнителна информация за Коалиция за климата:

Коалиция за климата - България, обединява над 30 юридически лица от неправителствения сектор, браншови организации, медии, както и повече от 20 експерти основно от научните и университетските среди: <http://climatebg.org/about/members/>.

Към “Коалиция за климата - България” вече се присъединиха организациите: Блуинк Информационна мрежа, Екологично сдружение „За Земята“, Информационен и учебен център по екология, Фондация „Междуетническа инициатива за човешки права“, Сдружение „Агролинк“, Сдружение „Природа назаем“, Фондация "Деметра", WWF Световен фонд за дивата природа – България, Приятели на земята – България, Регионален екологичен център - София, Институт за Зелена Политика, Народно читалище „Бъдеще сега“, Сдружение „Велоеволюция“, „Млади зелени“, Фондация „Оранжева луна“, Университетски клуб UNESCO, Списание 8, Горичка: зеленият сайт, Червената къща - Център за култура и дебат, Фондация „Европейски екологичен фестивал“, Greenpeace-България, представители на академични среди, бизнеса, Институт за нулево енергийни сгради, Българска соларна асоциация, Българска фотоволтаична асоциация, и др.

Коалиция за климата – България се подпомага с проект "Повишаване ефективността на Коалиция за климата – България (ККБ), чрез увеличаване на капацитета и създаване на нови партньорства с бизнеса. Влияние и въздействие на местните и национални политики", финансиран в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014 г. www.ngogrants.bg и изпълняван от WWF. Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от WWF и Коалиция за климата и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство